

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА СНОВА СЕКСУАЛНОГ САДРЖАЈА КОД СТУДЕНАТА РАЗЛИЧИТИХ ПОЛОВА

Миоград Станковић, Јездимир Здравковић,
Љиљана Трајановић

Апстракт: Предмет нашег истраживања је анализа повезаности сексуалности као нагонске функције и снова сексуалног садржаја као когнитивне функције. Истраживачким узорком је обухваћено 656 студената и то 245 мушкога и 411 женскога пола. Нашим истраживањем установили смо постојање значајне разлике међу половима у односу на сексуалне снове и то: у њиховој појави, учесталости, лику сексуалног партнера, садржају, субјективном емоционалном доживљају током сневања, као и разговору о сексуалним сновима. На основу добијених резултата, сматрамо да је сневање сексуалних снова ненаучено сексуално понашање, а да је когнитивна обрада везана за садржај и објекте сексуалног сневања секундарно околински условљена.

Кључне речи: сексуално понашање, пол, сексуални снови

Увод

Пројектована жеља мушкарца да га вољена жена сања, среће се у писаним облицима још у I веку п.н.е., (Ovid: Heroides, 1921). Прве познате описе женских сексуалних снова оставили су Aristotel

и Galen. Daphnis и Chloe су у два наврата (1896, 1916) описивали женске сексуалне снове као вид сексуалног понашања: “оно што жена не уради на јави, урадиће у сновима”.¹

Предмет нашег истраживања је анализа повезаности сексуалности као нагонске функције и снова сексуалног садржаја као когнитивне функције. Ради се о научно значајном али недовољно емпиријски истраженом подручју. По овом питању дуго је фигурисала Фројдова метапсихолошка теорија тумачења снова, заснована на хипотетичким премисама и дедукцији из сопственог клиничког искуства,² по којој су спавање и снови неопходни организму ради испуњења несвесних жеља. Испуњење се одвија на фиктиван начин помоћу визуелног искуства, а не као стваран чин, чиме се фиктивним задовољењем нагонских порива одржавала психофизичка хомеостаза. Са друге стране снови имају и дубљу, биолошку функцију као што су: одмарање, опорављање и витална рестаурација организма, али и да у границама могућег уклоне унутрашње сукобе у психи.³

Друге психолошке теорије баве се претпоставкама да су сексуални снови одраз тренутне сексуалне егзистенцијалне ситуације личности, односно да одражавају животну сексуалну ситуацију сневача.⁴ Последица су акумулиране сексуалне напетости, која се празни путем снова.

Новија неурофизиолошка истраживања, заснована на клиничко-емпиријском искуству центрирају истраживање снова као врсту когнитивне активности, наставак свести и одређују фазе у којима човек сања. Чињеница да се спавање и снови могу изазвати стимулацијом одређених можданих регија електродама, говори у прилог да је то област неурофизиологије, а да је сневаче последица пре свега биолошке потребе организма.⁵

Kinsi^{1,6,18} је, износећи резултате свога обимног истраживања на узорку, навео да је 65-70% испитаница имало недвосмислено сексуалне снове, барем једном у животу. Код мушкараца тај проценат је био скоро 100%. Од тога у око 20% испитаница снови су повремено били праћени оргазмом. Код мушкараца у 83% случајева такви снови били су праћени ејакулацијом, док је 17% мушких испитаника изјавило да има сексуалне снове без ноћне полуције. Око 45% испитаница имало је сексуалне снове, иако никада нису доживеле оргазам током коитуса. Од укупног броја испитаница са искуством сексуалних снова, 63% није доживело оргазам током сневача до 45-те године старости. Код мушких испитаника пик

инциденце сексуалних снова са ејакулацијом био је у адолесценцији око двадесете године старости.

Новија истраживања,¹⁷ јасно указују да су снови мушкараца и жена по садржају врло слични, а да је ублажавању тих различитости “мушких” и “женских” снова дошло у последњих 30 година паралелно са еманципацијом жена, променом традиционалних улога пола, приближавањем социјалних улога и дневне преокупације.

Циљ истраживања

Циљ је да утврдимо, постоје ли разлике између полова унутар студентске популације, у појави манифестно сексуалних снова, њихове учесталости, ликовима сексуалних партнера у сексуалним сновима, садржају сексуалних снова, субјективном емоционалном доживљају током сневања, као и о отворености и избору саговорника о сексуалним сновима. Такође, циљ нам је био да утврдимо постојање повезаности сексуалног искуства, односно неискуства са појавом снова сексуалног садржаја.

Узорак, методологија и инструменти истраживања

Истраживачким узорком је обухваћено 656 студената Универзитета у Нишу и Подгорици, и то 245 мушкога и 411 женскога пола. Истраживање је спроведено у студентским домовима у Нишу и Подгорици током 2000. године. Сваком студенту је приликом уручења упитника у краћем разговору објашњена научна природа истраживања и гарантована анонимност. За испуњавање упитника испитаници су имали 60 минута, а одговарали су описно у простору предвиђеном за писање или заокруживањем једног од понуђених одговора. Као инструмент истраживања коришћен је Упитник “сексуално понашање 1999-2000 година”, специјално конструисан за потребе овог истраживања. Упитник се састојао из више делова, а за потребе овог рада коришћен је део: IV) Ноћни снови сексуалног садржаја. Статистичком обрадом издвојене су табеле фреквенције и стубични дијаграми. Статистичка анализа добијених резултата извршена је т-тестом, χ^2 (хи-квадрат) тестом,

Fischer-овим тестом егзактне вероватноће, ANOVA тестом и Pearson-овом линеарном корелацијом. Обрада и интерпретација резултата обављена је на Клиници за заштиту менталног здравља и неуропсихијатрију развојног доба Клиничког центра у Нишу коришћењем стандардног SPSS (Statistical Package for Social Sciences, version 8.0) пакета за Windows окружење.

Резултати

Истраживањем је обухваћено 656 студената, 245 (37,3%) мушког и 411 (62,7%) женског пола. Просечна старост мушких испитаника је 21,5 год. ($\bar{x}=21,52 \pm 2,08$ година), а испитаница око 22 год. ($\bar{x}=21,84 \pm 2,41$ година). Разлика у годинама старости није статистички значајна ($p>0,05$). Са сексуалним искуством у тренутку попуњавања упитника било је 89% мушкараца и 77,1% жена, што представља статистички значајну разлику ($p<0,001$). Мушки испитаницу су значајно раније ступили у први сексуални однос ($\bar{x}=17,15 \pm 1,94$ година), него испитанице из нашег узорка ($\bar{x}=18,44 \pm 2,10$ година) ($p<0,001$).

На питање: “Снове сексуалног садржаја сањам?”, добијени одговори приказани су у Табели 1.

Табела 1. Сневање сексуалних снова у односу на пол

		Да ли сањате снова сексуалног садржаја				
		Никад или изузетно ретко	Ретко	Често	Укупно	
Пол	Мушки	Број	47	157	41	245
		% ред	19.2	64.1	16.7	100.0
		% колона	24.7	40.1	55.4	37.3
		% Тотал	7.2	23.9	6.3	37.3
Пол	Женски	Број	143	235	33	411
		% ред	34.8	57.2	8.0	100.0
		% колона	75.3	59.9	44.6	62.7
		% Тотал	21.8	35.8	5.0	62.7
Укупно	Укупно	Број	190	392	74	656
		% ред	29.0	59.8	11.3	100.0
		% колона	100.0	100.0	100.0	100.0
		% Тотал	29.0	59.8	11.3	100.0

Разлика међу половима је статистички значајна ($\chi^2=24,450$; $p<0,001$). За испитанике који су заокружили одговор “Никад или

изузетно ретко”, попуњавање упитника било је завршено, а ми их надаље нисмо статистички узимали у обзир.

На питање: “Колико често сексуално сањате?” добијени резултати приказани су у Табели 2.

Табела 2. Учесталост сексуалних снова у односу на пол

		Колико често сексуално сањате?					Укупно	
		Готово сваке ноћи	Више пута недељно	Једном недељно	Више пута месечно	Једном месечно или ређе		
Пол	Мушки	Број	3	11	29	56	99	198
		%ред	1.5	5.6	14.6	28.3	50.0	100.0
		%колона	50.0	78.6	65.9	50.9	33.3	42.0
		%Тотал	.6	2.3	6.2	11.9	21.0	42.0
Пол	Женски	Број	3	3	15	54	198	273
		% ред	1.1	1.1	5.5	19.8	72.5	100.0
		%колона	50.0	21.4	34.1	49.1	66.7	58.0
		%Тотал	.6	.6	3.2	11.5	42.0	58.0
Укупно		Број	6	14	44	110	297	471
		% ред	1.3	3.0	9.3	23.4	63.1	100.0
		%колона	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
		%Тотал	1.3	3.0	9.3	23.4	63.1	100.0

Сажимањем ајтема на варијабле а) једном недељно или чешће сањам сексуалне сниве и б) једном месечно или ређе сањам сексуалне сниве добили смо статистички сигнификантна разлику међу половима (Fischer = 0,000 < 0,001).

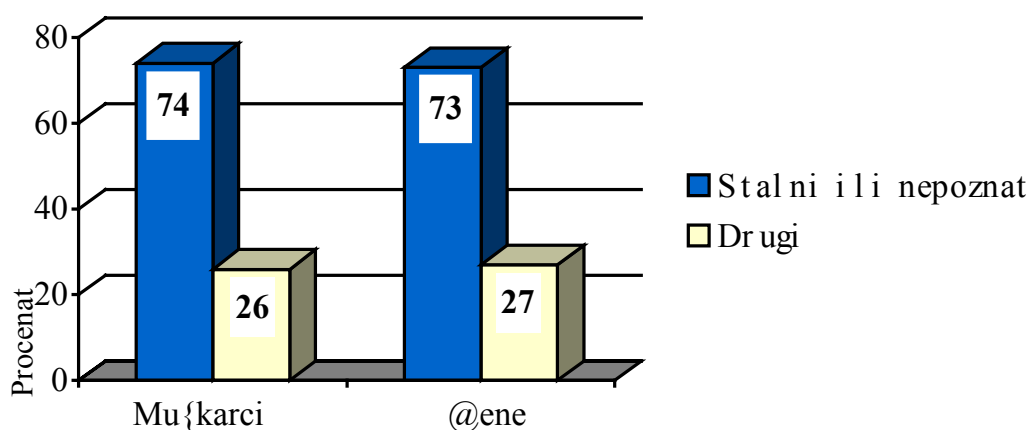
Треће питање односило се на лик сексуалног партнера у сновима. Резултати су приказани у табели бр. 3.

На основу добијених резултата утврдили смо да постоји значајна разлика између полова у односу на сневање сексуалног партнера ($\chi^2 = 56.096$; $p < 0,001$). Међутим, поједине ћелије су имале фреквенцију мању од 5, па сигнификантност није релевантна за овај узорак.

Табела 3. Најчешћи сексуални партнер у сновима у односу на пол

		Кога најчешће сањате као сексуалног партнера?									
		Сталног партнера	Исту познату особу	Непознате особе	Групу партнера	Медијске личности	Крвног сродника	Особу/е истог пола	Неуобичајене партнере (старије особе, децу, животиње)	Укупно	
Пол	Мушки	Број	33	24	112	12	13	3	1	198	
		%ред	16.7	12.1	56.6	6.1	6.6	1.5	.5	100.0	
		%колона	24.4	28.6	53.3	75.0	81.3	75.0	25.0	41.9	
	Женски	Број	102	60	98	4	3	3	1	3	274
		%ред	37.2	21.9	35.8	1.5	1.1	1.1	.4	1.1	100.0
		%колона	75.6	71.4	46.7	25.0	18.8	100.0	25.0	75.0	58.1
		%Тотал	21.6	12.7	20.8	.8	.6	.6	.2	.6	58.1
Укупно	Број	135	84	210	16	16	3	4	4	472	
	%ред	28.6	17.8	44.5	3.4	3.4	.6	.8	.8	100.0	
	%колона	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
	%Тотал	28.6	17.8	44.5	3.4	3.4	.6	.8	.8	100.0	

Мушкарци и жене на нашем узорку скоро подједнако сањају сексуални однос са сталним партнером или непознатом особом у односу на остале “понуђене” партнере (Fischer=0,834>0,05) (Дијаграм 1).

Међутим, мушкарци значајно чешће сањају непознате особе као сексуалне партнере него жене, које значајно чешће сањају сталног сексуалног партнера (Fischer=0,001<0,001).

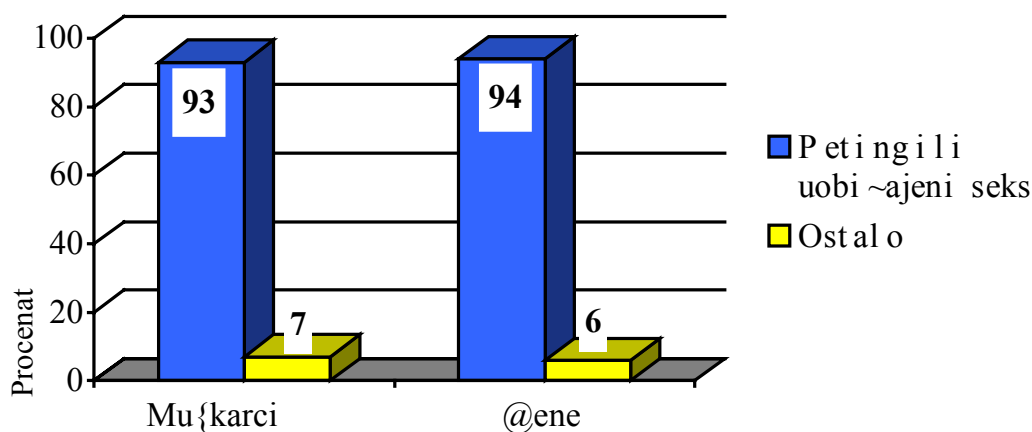
Садржај сексуалних снова сагледан је кроз питање: “Шта вам се најчешће збива у сексуалним сновима...?”. Добијени резултати приказани су у Табели 4.

Табела 4. Садржај сексуалних снова у односу на пол

		Шта вам се најчешће збива у сновима?							
			Шетамо, причамо или се додирујемо	Љубимо се и миљујемо	Уобичајено сексуално општење	Орално или анално општење	Сексуалне активности у којима трпим : ол	Сексуалне активности у којима наносим : ол	Укупно
Пол	Мушки	Број	3	30	154	9	1	1	198
		%ред	1.5	15.2	77.8	4.5	.5	.5	100.0
		%колона	21.4	15.5	62.3	81.8	50.0	33.3	42.0
		%Тотал	.6	6.4	32.7	1.9	.2	.2	42.0
Женски	Број	11	164	93	2	1	2	273	
	%ред	4.0	60.1	34.1	.7	.4	.7	100.0	
	%колона	78.6	84.5	37.7	18.2	50.0	66.7	58.0	
	%Тотал	2.3	34.8	19.7	.4	.2	.4	58.0	
Укупно	Број	14	194	247	11	2	3	471	
	%ред	3.0	41.2	52.4	2.3	.4	.6	100.0	
	%колона	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
	%Тотал	3.0	41.2	52.4	2.3	.4	.6	100.0	

Кондензовањем резултата за табелу контингенције изостављени су испитаници који сневају о сексуалној активности у којој трпе бол или сањају о сексуалним активностима у којима наносе бол. Добијена разлика у односу на садржај сексуалних снова између полова на нашем узорку је статистички значајна ($\chi^2= 107,610$; $p<0,001$).

Наши испитаници оба пола се не разликују по томе дали сањају љубљење и миловање или уобичајен сексуални однос у односу на остале понуђене могућности из упитника (Fischer=0,846>0,05) (Дијаграм 2).

Међутим, утврдили смо да постоји статистички сигнификантна разлика између мушкараца и жена у односу на сневаше љубљења и миловања и уобичајеног сексуалног општења (Fischer=0,000 < 0,001).

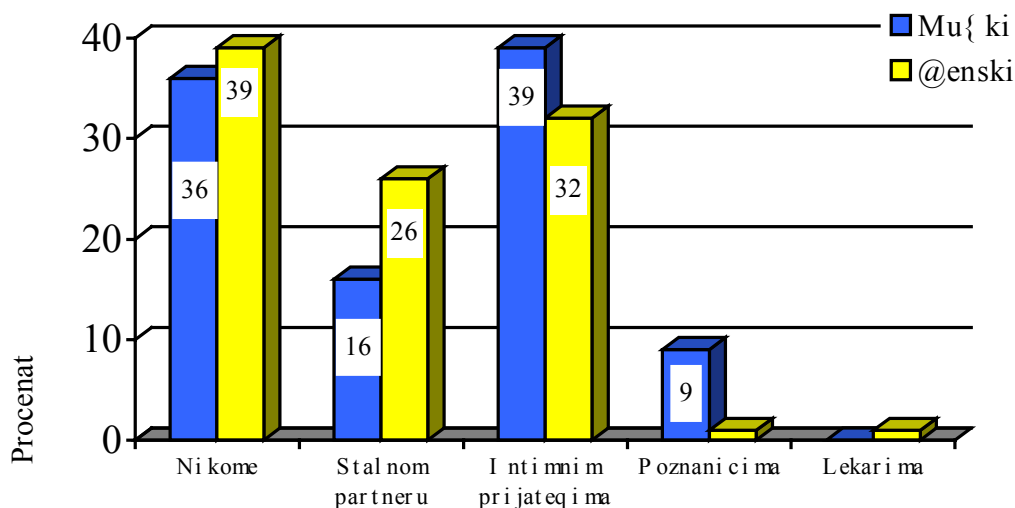
Субјективни емоционални доживљај и понашање изазвано сневашем сексуалних снова сагледали смо кроз питање :“Како се најчешће осећате и шта вам се дешава?”. Резултати су приказани у Табели 5.

Табела 5. Субјективни емоционални доживљај и понашање индуковано сневашем сексуалних снова у односу на пол

		Субјективни емоционални доживљаји и понашање индуковано сексуалним сновама								
Пол		Број	Доживљавам оргазам, не будим се	Будим се без оргазма	Осећам кривицу	Плашим се	Осећам се напетом	Осећам се опуштено	Мењам понашање према партнеру	Укупно
Мушки	Број	21	58			68	8			197
	%ред	10.7	29.4			34.5	4.1			100.0
	%колона	47.7	51.8			35.8	17.4			41.9
	%Тотал	4.5	12.3			14.5	1.7			41.9
Женски	Број	23	54	3	6	122	38	1		273
	%ред	8.4	19.8	1.1	2.2	44.7	13.9	.4		100.0
	%колона	52.3	48.2	100.0	100.0	64.2	82.6	100.0		58.1
	%Тотал	4.9	11.5	.6	1.3	26.0	8.1	.2		58.1
Укупно	Број	44	112	3	6	190	46	1		470
	%ред	9.4	23.8	.6	1.3	40.4	9.8	.2		100.0
	%колона	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	%Тотал	9.4	23.8	.6	1.3	40.4	9.8	.2		100.0

Најчешћи субјективни емоционални доживљај који прати сексуалне снове мушкараца и жена је осећај напетости. Скоро сваког трећег мушкарца сексуални снови буде без доживљаја оргазма (29,4%), док се то исто дешава код скоро сваке пете испитанице (19,8%). Разлика у односу на субјективни емоционални доживљај је на нашем узорку статистички значајна ($\chi^2=37,605_{(7,0,001)}$; $p<0,001$), што опет треба узети са резервом, обзиром на неколико ћелија са фреквенцијом мањом од 5. Кондензацијом података на варијабле: а) доживљаја оргазма без или са буђењем и б) будим се без оргазма, осећам кривицу, страх, напетост, опуштеност или мењам понашање према партнеру добили смо статистички значајну разлику у субјективном доживљавању сексуалних снова међу половима (Фисцхер = $0,001 \leq 0,001$). Мушкарци, према подацима из нашег узорка, чешће доживљавају оргазам током сневања сексуалних садржаја (32%), него жене (17,9%).

Отвореност и избор саговорника о сопственим сексуалним сновима испитали смо кроз питање: “Коме причате о својим сексуалним сновима?” (Дијаграм 3).

Разлика је сигнификантна ($\chi^2=21,055$; $p<0,001$). Доминира мања отвореност и спремност на разговор о сексуалним сновима код жена за разлику од мушкараца. Међутим, уколико се варијабле сажму на једноставне одговоре: а) никоме не причам о сексуалним сновима и б) разговарам о сексуалним сновима, не добијамо статистички значајну разлику, односно о сновима подједнако ћуте и говоре припадници оба пола из нашег узорка (Fischer= $0,502>0,05$).

Такође, разлика у одабиру саговорника, између сталног партнера и интимног пријатеља није значајна, односно међу половима нема фаворизовања ни једног од ових двеју категорија (Fischer = 0,11 > 0,05).

Сексуално искуство има статистички значајна утицај на појаву сневање сексуалних снова међу половима. Наиме, када се ради о испитаницима без сексуалног искуства, није пронађена статистички значајна разлика у појави сексуалних снова међу половима ($\chi^2=3,707_{(2, 0,05)}$; $p>0,05$). Сажимањем ајтема на: а) има сексуалне снова, б) нема снова, добили смо разлику која, такође, није била значајна (Fischer = 0,269 > 0,05) (Табела 6).

Табела 6. Утицај сексуалног неискуства на сневање сексуалних снова у односу на пол

		Да ли сањате снова сексуалног садржаја?				
			Никад или изузетно ретко	Ретко	Често	Укупно
Пол	Мушкарци без сексуалног искуства	Број %	6 22.2	16 59.3	5 18.5	27 100.0
	Жене без сексуалног искуства	Број %	38 40.4	47 50.0	9 9.6	94 100.0
Укупно		Број %	44 36.4	63 52.1	14 11.6	121 100.0

Стицањем сексуалног искуства разлика постаје статистички значајна ($\chi^2=19,518_{(2, 0,001)}$; $p<0,001$). Мушкарци са сексуалним искуством чешће сексуално сањају од жена. Чак 81,2% мушкараца са сексуалним искуством се изјаснило да сексуално сања (64,7% ретко и 16,5% често), док то чини 66,8% жена са сексуалним искуством (59,3% повремено а 7,6% често сања сексуалне снова) (Табела 7).

Табела 7. Утицај сексуалног искуства на сневање сексуалних снова у односу на пол

			Да ли сањате снове сексуалног садржаја?			
			Никад или изузетно ретко	Ретко	Често	Укупно
Пол	Мушкарци без сексуалног искуства	Број	41	141	36	218
		%	18.8	64.7	16.5	100.0
	Жене без сексуалног искуства	Број	105	188	24	317
		%	33.1	59.3	7.6	100.0
Укупно		Број	146	329	60	535
		%	27.3	61.5	11.2	100.0

Дискусија и закључци

Недвосмислено је утврђено да су спавање и сневање биолошки условљене појаве, са јасно детерминисаним цикличним понављањем и дефинисаним неурофизиолошким механизмима и фазама.⁷ Фројдов метапсихолошки модел квази-термодинамског система дистрибуције енергије,² без клиничко-емпиријског студијског праћења, у односу на савремена сазнања из области хипнологије у великој мери има само историјски значај. Са друге стране, редуccionистички приступ неурофизиолошке теорије представља и њену генералну слабост. Наиме, неурофизиолошке теорије о сновима, акцентоване су на евалуацију питања *зашто* сањамо, недовољно дефинишући *шта* сањамо, тако да се оне у вулгарном облику своде на “теорију тешке вечере”.⁸

Из нашег истраживања може се уочити да мушкарци генерално више и чешће сексуално сањају. Више од 4/5 испитаника (83,3%), одговорило је да има сексуалне снове, за разлику од испитаница које то чине у скоро 2/3 случајева. У 30,3% случајева, мушкарци сексуално сањају једном или више пута недељно, од тога 1,5% свакодневно, док половина њих (50%) сексуално сања једном месечно или ређе. Жене више од 3 пута ређе имају сексуалне снове у току недеље (9,6%), а најчешће сексуално сањају једном месечно

или ређе (72,5%). Сматрамо да овакав резултат није случајан. Циклични хормонски утицаји, пре свега месечни менструални циклус жена и циркадијални утицај тестостерона код мушкараца, могу бити предводници у регулацији динамике и учесталости појаве сексуалних снова.⁹ Овакав резултат иде у прилог теорије о биолошкој психосексуалној варијабилности полова.

Имајући у виду Кинсијеве резултате, можемо уочити високу конкордантност у односу на испитанице из нашег узорка и одступање у односу на мушкарце. Одступање можемо узети са резервом јер је Кинсијев узорак обухватао различите старосне групе. Иако се ради о значајној временској, географској, традиционалној, верској и културалној дистанци, сличност у резултатима указује да су биолошки фактори отпорни на утицај спољашњих фактора у изменама сексуалног понашања. То, према нашем мишљењу, указује да је сексуално понашање под доминантним утицајима потентних биолошких фактора.

Утицај спољашњих фактора на прихватање полних сексуалних улога, као и на само сексуално понашање, уочава се код резултата везаних за садржај сексуалних снова где смо идентификовали значајну разлику међу половима ($p < 0,001$). Садржај сексуалних снова жена се одликује пасивном сексуалном улогом при чему доминира неагресивна сексуална комуникација (љубљење и миловање), док највећи број мушкараца и у сновима преузима улогу иницијатора, најчешће сањајући о непосредном, уобичајеном сексуалном контакту.

Мушкарци најчешће сексуално сањају о непознатој особи (56,6%), са којом имају уобичајено сексуално општење (77,8%), при чему се осећају напето (34,5%). Жене најчешће сањају о сталном партнеру (37,2%), са којим се љубе и милују (60,1%), при чему се осећају напето (44,7%). Ноћну полуцију или доживљај оргазма током сневања сексуалних снова са или без буђења има 32% мушкараца и скоро 2 пута мање испитаница (17,9%). Значајне разлике између полова које се тичу садржаја сексуалних снова, такође потенцира чињеницу постојања стереотипа мушке агресивне сексуалне улоге, која је базично биолошка (полни диморфизам мозга (10)) и хормонска, стимулисана тестостероном.⁹ Наглашена пасивности жене условљена је снажнијом породичном, друштвеном и религијском контролом женске сексуалности.¹¹ Већа емоционалност жена која је доказана у истраживањима које наглашавају генералне разлике између мушкараца и жена,¹² нормално утиче да оне више уживају у миловањима, односно

преношењу емоционалних позитивних порука. Мушкарци су мање емоционални и првенствено теже непосредном задовољењу нагона.¹¹

У односу на Кинсијево истраживање постоји висока подударност у односу на доживљај оргазма код испитаница, али и велико одступање у односу на мушки пол. Одступање од Кинсијевих резултата пре свега можемо приписати чињеници да је Кинси као резултат свога истраживања приказао појаву ноћне полуције, без обзира на постојање манифестних сексуалних снова, док су наши испитаници искључиво коментарисали доживљај оргазма као емоционалну компоненту на садржај манифестно сексуалних снова.

О сопственим сексуалним сновима, испитанице најчешће не разговарају ни са ким (39,1%), за разлику од мушкарца који о сексуалним сновима најрадије разговарају са интимним пријатељима. Са сталним партнером о сексуалним сновима разговара 26,3% испитаница, док то чини тек 16,2% мушкараца. Овакви резултати, према нашем мишљењу, опет указује на социјалну инструментализацију полних улога. Доказ за овакву тврдњу налазимо у чињеници да постоји разлика у односу на отвореност и избор саговорника о темама које се сматрају интимним, али не и у спремности да се о њима разговара.

Из резултата уочавамо да су две испитанице о својим сексуалним сновима разговарале са лекаром. Како се ради о здравом делу популације, можемо закључити да наши испитаници овакав вид сексуалног понашања сматрају природним и прихватљивим.

Стицање сексуалног искуства ремети статистичку равнотежу сневања сексуалних снова међу половима која је владала пре ступања у сексуалне односе ($p > 0,1$). Овакви резултати у складу су са чињеницом да се стицање сексуалног искуства дешава, најчешће, као кулминација психотелесних промена и хормонског “сексуалног буђења” током адолесценције. Разлика међу половима у сневању сексуалних снова у односу на сексуално искуство, могла би се тумачити предоминантно тестостеронским учинком, чији ниво у плазми се јасно доводи у везу са појавом сексуалних мисли, фантазија и појачања сексуалне жеље.¹³

Закључак

Нашим истраживањем установили смо постојање значајне разлике међу половима у односу на сексуалне снове и то у: њиховој појави, учесталости, сексуалном партнеру у сновима, садржају, субјективном емоционалном доживљају и понашању током сневања, као и отворености и избор саговорника за разговор о сексуалним сновима.

Упоређујући добијене резултате анализе сексуалног сневања са резултатима анализе дневног сексуалног маштања,^{14,17} уочавамо да су одступања у оба подручју сексуалног понашања студената занемарљива, или боље рећи сличности су врло упадљиве. Како над сновима немамо онај степен контроле који имамо када је у питању сексуално маштање,¹⁵ тим пре закључујемо да је појава сексуалних снова биолошки условљена, покренута неурофизиолошким механизмима¹⁶ на бази неуроанатомске,¹⁰ неуроендокринолошке диференцираности.⁹ Стога сматрамо да је сневање сексуалних снова ненаучено сексуално понашање, а да је когнитивна обрада везана за садржај и објекте сексуалног сневања секундарно околишки условљена.¹⁹

Даља истраживања у овој области сексуалног понашања могла би се фокусирати на питање у којој мери одређени тип и емоционални профил личности утичу на интеракцију нагонских и когнитивних функција.

COMPARATIVE ANALYSIS OF SEXUAL DREAMS OF MALE AND FEMALE STUDENTS

Miodrag Stankovic, Jezdimir Zdravkovic, Ljiljana Trajanovic

Abstract: The subject of research is analysis of connection between sexuality as instinctive function and dreams with sexual content as cognitive function. The sample consisted of 656 students, 245 males and 411 females. Research showed significant difference between genders concerning sexual dreams: their appearance, frequency, image of sexual partner, and content, subjective emotional experience during dreams and talk about sexual fantasies. Based on the obtained data, the authors believe that dreams with sexual content are not learned behavior, but biologically determined sexual behavior, and that cognitive elaboration of contents and objects of sexual fantasies is secondarily environmentally conditioned.

Key words: *sexual behavior, gender, sexual fantasies*

Др Миодраг СТАНКОВИЋ, специјализант дечје психијатрије, Клиника за заштиту менталног здравља и неуропсихијатрију развојног доба Клиничког центра Ниш.

Miodrag STANKOVIC, M.D., Resident in child psychiatry, Mental Health and Child Neuropsychiatry Clinic, Nis.

Литература

1. Kinsey AC, Pomeroy WB, Martin CE, Gebhrad PH. Sexual behavior in The Human Female, WB. Saunders, Philadelphia, 1953
2. Klein GS. Two theoris or one? Perspectives to change in psychoanalytic theory. Paper presented at Conference of Psychoanalysis of the Southwest, Galveston, Texas, Marrch, 1966
3. Freud S. The interpretation of dreams. London: The Hogart Press, 1975
4. Boss M. Ново тумачење снова. Напријед, Загреб, 1985
5. Jouvet M. Спавање и сневање; Paideia, Београд, 1997
6. Kinsey AC, Pomeroy WB, Martin CE. Sexual behavior in The Human Male, W.B.Saunders, Philadelphia, 1948
7. Aserinsky E, Kleitman N. Regularly occurring periods of eye mobility and concomitant phenomena during sleep. Science; 118, 273-4, 1953
8. Hadfield JA. Dreams and Nightmares, Penguin Book, 1954
9. McEwan BS. The brain as target organ of steroid hormones. Neuroendocrinology, Saunderlend: Sinauer Ass., 33-42, 1980
10. Raisman G, Fields P. Sexual dimorphisam in the neurons of the preoptic area of the rat and its dipendence of neonatal androgen. Brain res., 1973, 54, 1-9
11. Здравковић Ј. Хладна жена, немоћан мушкарац, Графопромет, Параћин, 2000
12. Rot N. Психологија личности, Београд, 1966
13. Gorski RA. Sexual differentiation of the brain. Neuroendocrynology, Sunderland, Sianauer Ass., 215-222, 1980
14. Станковић М, Здравковић Ј, Трајановић Јб. Компаративна анализа дневног секусланог маштања код студената различитих полова, необјављен рад.
15. Панић З. Сексуално понашање гимназијалаца. Психологија Данас бр. 9, Ниш, 2000
16. Hobson A. The Dreaming Brain. New York: Basic Books, 1988
17. Bursik K. Moving beyond gender differences - gender role comparisons of manifest dream content. A Journal of Research, by Page(s): 9, 1998
18. Gebhard, Paul H. and Johnson, Alan B. The Kinsey Data: Marginal Tabulations of 1938-1963 Interviews Conducted by the Institute for Sex Research. Philadelphia: W.B. Saunders, 1998
19. Martinetti R. Sex differences in dream recall and components of imaginal life. Perceptual and Motor Skills, 69, 643-649, 1989